

**EĞİTİM EMEKÇİLERİNİN
EKONOMİK VE SOSYAL
SORUNLARI**

Giriş

Türkiye’de eğitim emekçileri yıllardır, ekonomik ve sosyal sorunlar ile yaşamaya çalışıyor. Sadece ekonomik açıdan değil, aynı zamanda özlük haklar ve sosyal hakların kullanılması noktasında büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalıyorlar. Yaşanan sürgünler, kadrolaşma girişimleri, keyfi atamalar, norm kadro gibi uygulamalar binlerce eğitim emekçisini mağdur etmektedir. Sorunlara genel olarak bakıldığında, çözümler üretileceği yerde her yıl katlanarak arttığı görülmektedir. Ekonomik açıdan çökertilen öğretmenler geçinebilmek için ek iş yapmak zorunda kalmaktadırlar. Aynı durum memur ve hizmetliler için de geçerlidir. Öğretmenlerin garsonluk, pazarlamacılık, seyyar satıcılık yapması, ülkemizde artık olağan bir durum olarak görülmeye başlanmıştır.

Öğretmenler yoksulluk sınırının, memur ve hizmetliler açlık sınırının altında maaş almaktadırlar. Hükümetlerin her yıl daha da azaltarak yaptıkları “sefalet zamları”, eğitim emekçilerinin yaşadığı yoksulluğu azaltmamakta, aksine yaşanan sefaletin artmasına neden olmaktadır. Türkiye’de öğretmenlerin durumu, ekonomik açıdan diğer ülkelerin öğretmenleriyle karşılaştırıldığında karşımıza büyük bir sosyo-ekonomik uçurum çıkmaktadır. Sosyal yaşam açısından Türkiye ile dünya öğretmenlerini karşılaştırmak ise neredeyse imkansızdır.

OECD ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerde öğretmenlerin yıllık toplam çalışma saatleri, saat başına aldıkları ücretleri ve bu ücretler kapsamında da bir öğretmenin bilgisayar, ikinci el bir otomobil, kendi alanlarındaki gelişmeleri izleyebilmelerini sağlayacak bir yabancı yayın alabilmek için kaç saat çalışması gerektiği hesaplandığında karşımıza ilginç sonuçlar çıkmaktadır. Verileri karşılaştırmalı olarak hesaplanan ülkeler; İspanya, Danimarka, Almanya, Macaristan, İrlanda, Portekiz, İsveç, Hollanda, Yunanistan ve Türkiye’dir.

Tablo 1: Ülkelere Göre Öğretmenlerin Yıllık Toplam Çalışma Saatleri

ÜLKE	SAAT
İspanya	1425
Danimarka	1680
Almanya	1708
Macaristan	1864
İrlanda	915
Portekiz	1526
İsveç	1800
Hollanda	1659
Yunanistan	1762
Türkiye	1816

Kaynak: Education at a Glance - OECD Indicators 2003

Tablo 1’de de görüleceği üzere seçilen 10 ülke arasında en yüksek çalışma saatlerine sahip olan iki ülke Macaristan ve Türkiye’dir. İrlanda’da ise öğretmenlerin bir yıllık toplam çalışma saatleri sadece 915 saattir. İrlanda’yı sırasıyla 1425 saatle İspanya, 1526 saatle Portekiz, 1659 saatle Hollanda, 1680 saatle Danimarka, 1708 saatle Almanya, 1762 saatle Yunanistan, 1800 saatle İsveç izlemektedir.

**Tablo 2: Ülkelere Göre Yıllık Öğretmen Maaşlarının Karşılaştırması
(ABD Doları Baz Alınmıştır)⁴**

ÜLKE	15 YILLIK ÖĞRETMEN MAAŞI	EN ÜST KADEMEDEKİ ÖĞRETMEN MAAŞI
Kore	42.845	68.581
Japonya	43.043	54.921
İsviçre	60.514	68.829
Tayland	14.886	28.390
İspanya	31.357	39.123
Belçika	31.984	38.380
Fransa	29.193	43.073
Yeni Zelanda	33.941	33.941
Danimarka	35.297	35.297
Lübnan	11.594	26.917
Şili	12.902	17.310
Uruguay	6.872	8.295
Filipinler	11.896	12.811
Yunanistan	24.716	29.798
İtalya	28.484	34.336
Malezya	14.280	17.650
Tunus	13.564	15.409
Macaristan	8.957	12.200
Almanya	46.459	49.839
Türkiye	5.714	6.000

Tablo 2'de ülkelere göre ilköğretim okullarında ve devlet liselerinde göreve yeni başlamış ve 15 yıl görev yapmış öğretmenlerin yıllık toplam maaşları karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Tablodan da anlaşılacağı üzere, en yüksek öğretmen maaşlarının verildiği ülke Almanya iken, en düşük öğretmen maaşlarını veren ülkenin Türkiye olduğu görülmektedir.

Almanya'da göreve yeni başlamış bir ilkokul öğretmeni yılda toplam 38.412 ABD Doları gelir elde etmekte, Yunanistan'da aynı şartlarda bir öğretmen yılda toplam 20.086 ABD Doları kazanmakta iken, bu rakam Türkiye'de 4.960 Dolar'da kalmaktadır. Yine Almanya'da 15 yıldır ilköğretimde görev yapan bir eğitim emekçisinin yıllık toplam geliri 46.459, Yunanistan'da 24.668 ABD Doları iken, Türkiye'de bu 5.440 ABD Doları'dır. Devlet liselerinde göreve yeni başlamış bir eğitim emekçisi Almanya'da yılda toplam 43.100, Yunanistan'da 20.083, Türkiye'de ise 5.040 ABD Doları kazanmaktadır. 15 yıllık deneyimi olan bir devlet lisesi öğretmenin ise Almanya'da 52.839, Yunanistan'da 24.686, Türkiye'de ise 5.608 ABD Doları yıllık gelir elde ettiği tablodan anlaşılmaktadır.

⁴ Türkiye ve Yunanistan için 2004, diğer ülkeler için 2002 yılı maaşları temel alınmıştır. Bkz. OECD 2003 Eğitim Göstergeleri, Yunanistan için ayrıca bkz. "Oecd Country Background Report For Greece , Şubat 2004"

Tablo 3- Öğretmenlerin Ükelere Göre Karşılaştırmalı Saat Ücretleri (ABD Doları)

ÜLKE	İlköğretim - Başlangıç Saat Ücreti	İlköğretim - 15 Yıllık Öğretmenin Saat Ücreti	Devlet Lisesi - Başlangıç Saat Ücreti	Devlet Lisesi - 15 yıllık Öğretmenin Saat Ücreti
İspanya	18.9	22	22	25.5
Danimarka	18.6	21	18	23.8
Almanya	22.5	27	25	31
Macaristan	3.4	4.8	4	6
İrlanda	24.8	40.2	26	40.6
Portekiz	12.8	19	12.8	19
İsveç	12	14.3	12.8	15.3
Hollanda	16.5	19.7	17.3	29.5
Yunanistan	11.4	14	11.4	14
Türkiye	2.7	3	2.8	3

Tablo 3'te ise öğretmenlerin Tablo 2'de belirtilen yıllık toplam maaşlarının Tablo 1'de belirtilen yıllık toplam çalışma saatlerine bölünmesi yöntemiyle bir saat başına aldıkları ücret ABD Doları bazında hesaplanmıştır. Buna göre İrlanda'da ilköğretimde göreve yeni başlamış bir öğretmenin saat ücreti 24.8, İsveç'te 12, Yunanistan'da 11.4, Türkiye'de ise 2.7 ABD Doları'dır. İlköğretimde 15 yıllık hizmet vermiş bir öğretmense İrlanda'da saat başına 40.2, İsveç'te 14.3, Yunanistan'da 14, Türkiye'de ise sadece 3 ABD Doları almaktadır. Benzeri bir dengesizliği devlet liselerinde çalışan öğretmenlerin durumları karşılaştırıldığında da görmek mümkündür. Buna göre;

Devlet liselerinde göreve yeni başlamış bir öğretmenin İrlanda'da bir saatlik hizmetinin karşılığında eline geçen para 26, İsveç'te 12.8, Yunanistan'da 11.4 ABD Doları iken bu rakam Türkiye'de 2.8 Dolar'dır. Aynı alanda 15 yıllık deneyimi bulunan bir öğretmense İrlanda'da hizmeti karşılığında saatte 40.6, Almanya'da 31, Hollanda'da 29.5, Yunanistan'da 14, Türkiye'de ise yine yalnızca 3 ABD Doları kazanmaktadır.

Öğretmenlerimiz, ekonomik anlamda 1920'li yıllar ile 1950'li yıllar arasında daha iyi yaşam koşullarına sahipken 50'li yıllardan 65'lere kadar büyük zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmışlardır. 1965'lerde başlayan nisbi iyileşme dönemi 70'li yıllara kadar sürmüştür, bu yıldan sonra öğretmenlerin satın alım güçleri her geçen yıl biraz daha bozularak 90'lı yıllara kadar gelinmiştir. Son on yılda ise; krizler ve enflasyon nedeni ile tüm eğitim emekçileri açısından büyük bir yoksullaşma süreci yaşanmıştır. Özellikle son on yılı ele aldığımızda; eğitim emekçilerinin her geçen yıl, bir önceki yılı mumla aradığı söylenebilir.

Dört kişilik bir ailenin gıda yanı sıra kira, ulaşım, yakacak, elektrik, su, haberleşme, giyim, eğitim, sağlık, iletişim, kültür gibi temel ihtiyaçlar için yapması gereken

II. OLAĞAN GENEL KURULU

harcama da dikkate alındığında yapılması gereken toplam harcama tutarı Mart 2005 itibariyle 1 milyar 600 milyonun üzerindedir. "Yoksulluk Sınırı" olarak tanımlanan bu tutar, bir bakıma insan onurunun gerektirdiği yaşama düzeyini karşılayacak asgari tutar olarak kabul edilmektedir.

Son yıllarda eğitim emekçileri ciddi oranlarda gelir kaybına uğramıştır. Yoksulluk sınırının altında maaş alan eğitim emekçileri yaşamını sürdürmek için ek işler yapmak zorunda kalmaktadır. Yoksulluk sınırının 1 milyar 600 milyonu aştığı bir ülkede eğitim emekçilerine yoksulluk sınırının neredeyse %50 daha altında bir ücret ödenmesi, onları açlığa, yoksulluğa mahkum etme politikalarının bir göstergesidir. Hizmetli ve memurların durumu, öğretmenlerden daha vahimdir. Binlerce eğitim emekçisi, insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmek için ek işler yapmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durumda ise eğitim emekçileri mesleğine küsmekte, isteksiz çalışmakta ve bir an önce emekli olmak istemektedir.

Yüz binlerce eğitim emekçisini açlığın ve yoksulluğun kışkacına alan, mesleğine karşı küstüren bu sisteme karşı, bilimsel, demokratik, nitelikli bir eğitim yaratmak için, tüm eğitim emekçilerini ekonomik ve sosyal açıdan doyuran bir alternatif yaratılmadığı sürece, sıkıntıların artarak devam edeceği açıktır. Öğretmenlerimize insanca yaşayabilecekleri, kendilerini yenileyerek daha nitelikli hizmet verebilecekleri çalışma ve yaşama koşulları yaratılmalı, bunun için de başta maaşlar olmak üzere mesleki ve özlük hakları açısından insan onuruna yaraşır bir düzeye yükseltilmelidir.

TEKNİK ÖĞRETMENLER, ÜNİVERSİTE ÇALIŞANLARI, MEMUR VE HİZMETLİ SORUNLARI

Eğitim kurumlarında öğretmenler dışında kalan memur, yardımcı hizmetli, teknik öğretmen ve teknik personelin eğitim sisteminin bütün olumsuz sonuçlarını belki de öğretmenlerden kat be kat üzerlerinde hissettiği tartışılmaz bir durumdur. Yasa ve yönetmeliklerdeki eksiklik ve yanlışlıklardan, yönetim anlayışının yanlışlığı ve keyfiliğinden, emekçilerin genel anlamda yoksullaşmasından, okulların kalabalığı ve fiziki yapının yetersizliğinden birinci derecede etkilendikleri bir gerçektir. Görev tanımlarının yapılmaması, fazla mesai ücreti alamamaları, terfi konusunda yaşanan sıkıntılar, doğum-ölüm-doğal afet hallerinde standart izin uygulamasının olmaması, servisle işe gidip gelme olanağından ve sosyal ve kültürel olanaklardan yoksun olmaları ortak sorunları arasında sayılabilir.

Teknik Öğretmenler

Mesleki Teknik Ortaöğretim kurumları bünyesinde endüstri meslek liseleri, teknik liseler, çok programlı liseler bulunmakta, ayrıca çıraklık eğitimi çıraklık merkezleri tarafından verilmektedir. Bu kurumlarda çalışan teknik öğretmenlerin görevleri ilgili kanun ve yönetmelikler tarafından belirlenmektedir.

Yüksek öğretim kurumlarının önündeki yığılmaları azaltmak, teknik alanlarda yetişmiş eleman ihtiyacını karşılamak ve popüler ifadeyle gençlerin 'kısa yoldan'

hayata atılmalarını sağlamak amacıyla uygulamaya konulan Mesleki Teknik Liseler, ne yazık ki sorunlar yumağı içindedir.

Mevcut uygulamalar nedeniyle Mesleki Teknik Liselere yapılan dev yatırımların karşılığı alınamamış, 'uyuyan dev' görünümünden kurtulamamıştır. Yatırımları aktif hale getirecek yönetici kadrolar gerek bakanlık gerekse kurum düzeyinde istihdam edilememektedir.

Teknik öğretmenler, aylık karşılığı okutulması gereken ders sayısının 20 saat olması nedeniyle mağdur olmakta ve dolayısıyla norm kadro uygulamasından yoğun bir biçimde etkilenmektedir. Fiili hizmet zammının kaldırılmasını hak gaspının en tipik örneği olarak değerlendirmek gerekmektedir. İşletmelerde meslek eğitimi izleme ve haftalık 6 saat egzersiz görevinin kaldırılması, koordinatörlük görevi sayısının düşürülmesi dikkat çeken yanlışlıklar arasında sayılmaktadır. Döner sermaye çalışmasını yürüten öğretmenlerin, çalışmada hiçbir katkısı olmayan yöneticilerden daha az ücret alması, sınav dönemi ödenmekte olan ücretin azaltılması, zorunlu bölge hizmetinin bir dönem öğretmene uygulanması, teknisyenlerin keyfi bir şekilde görevlendirilmesi adaletsizlik yaratmaktadır. Ayrıca, ders kitaplarının çağın ve teknolojik gelişmenin gerisinde kalması, okul ve bölüm sayısının plansız bir şekilde artırılması eğitimde kaliteyi düşürmektedir.

Teknik Öğretmenlerin Sorunları Nasıl Çözülebilir?

Aylık karşılığı okutulması gereken ders sayısı eşit ve adil olmalı, ders sayısı genel bilgi ve meslek dersleri öğretmenlerinin norm kadro için belirlenen sayıya eşitlenmelidir. Meslek eğitimi izleme görevi eşit dağıtılmalı, keyfiliği ortadan kaldırmak için, öğretmenler kurulunda karara bağlanmalıdır. Atölye ve laboratuvar çalışmalarında egzersiz görev ücreti yeniden belirlenmelidir. Koordinatörlük görevi hiçbir ayrıma gidilmeksizin eşit olarak dağıtılmalıdır. Fon paralarının amaç dışı kullanımı engellenmelidir. Zorunlu bölge hizmeti nedeniyle mağdur olanların, bir kereye mahsus olmak üzere, istekleri doğrultusunda yer değiştirmeleri sağlanmalıdır. Döner sermaye çalışmalarına katılmayan yöneticilere ya ücret verilmemeli ya da makul bir seviyeye indirilmelidir. Teknisyenlerin görevleri ve çalışma koşulları, kendilerinin de katıldığı bir kurulda yeniden belirlenmelidir. Sınav ücretlerinde, yıl içinde en çok ders ücreti ödenen ayın ücreti baz alınmalıdır. Plansız bir şekilde açılan okul ve bölümler azaltılmalı, her alanda kalite yükseltilmelidir. Atölye ve laboratuvarlardaki görevli öğretmenler fiili hizmet zammından yararlandırılmalıdır.

Üniversite Çalışanları

Bilimsel bilgiyi üretmek, bu bilgiyi üretecek insanlar yetiştirmek ve üretilen bilgiyi toplumla paylaşmak üniversitelerin temel hedefidir ve bu evrensel bir gerçektir. Üniversiteler bir yönüyle bilgi üreten fabrikalardır. Bu fabrikalarda toplumun yeniden üretimi sağlanmakta, bir anlamda üniversitemiz, toplumsal gelişmeye öncülük etmektedirler.

Eğitim, öğretim ve araştırma hakkı, ancak akademik özgürlüğün ve üniversite özerkliğinin bulunduğu bir ortamda tam olarak kullanılabilir. Akademik-sanatsal özgürlük; bilim insanlarının mevcut egemen öğretille kısıtlanmayan, öğretim, ifade ve tartışma özgürlüğünü ifade eder.

Özerklik; üniversitelerin akademik çalışmaları, işleyiş kuralları, yönetimleri ve diğer faaliyet alanları bakımından kendi iradeleriyle oluşturdukları organlar eliyle kendi kendilerini yönetmeleridir. Ancak ülkemizde başta YÖK düzeni olmak üzere, tüm siyasi iktidarlar üniversiteleri kendi egemenlikleri altına almaya çalışmışlardır.

Bugün üniversitelerimiz, üniversite çalışanları ve öğrenciler, sermaye iktidarının tam kuşatması altındadır. Bir tarafta, 12 Eylül döneminin ürünü olan üniversitelerin bugün yaşadığı sorunların en önemli kaynağı olan YÖK ve onun temsil ettiği anlayış yer alırken, diğer tarafta YÖK'e karşı oluşan tepkileri istismar ederek, üniversiteleri egemenliği altına almak isteyen AKP iktidarı bulunmaktadır.

Geçtiğimiz dönemde YÖK ile AKP arasında ortaya çıkan tartışmaların özünde ne bilimsel özgürlük, ne de akademik özerklik vardır. Tartışmanın özünde, bir bütün olarak üniversitelere hakim olma anlayışı yer almaktadır. Bu tartışma nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, üniversitelerimizin, üniversite çalışanlarının ve öğrencilerin zarar göreceği, özerk-bilimsel-demokratik üniversite anlayışının geri plana itileceği ortadadır.

Üniversiteler siyasi iktidarların etki alanında olmaktan çıkarılmalı, üniversitelerin tüm kurumlardan, siyasi iktidardan ve sermayeden bağımsız olarak kendi kararlarını almaları sağlanmalıdır. Bilimin özgürleşmesi, kamusal, özerk ve demokratik bir üniversite anlayışı ancak bu koşullarda yaşatılabilir.

YÖK ve siyasi iktidarın temsil ettiği anlayışlar üniversitelerimizden ellerini çekmeli, özgür bilim ve sanat, demokratik-katılımcı yönetim ve özerk-bilimsel üniversite anlayışının hayata geçirilmesi için çaba harcanmalıdır. Üniversitelerimiz ancak o zaman demokratik işleyişin egemen olduğu, bilimin özgürce üretildiği kurumlar olabilir.

Üniversite ve Üniversite Çalışanlarına Yönelik Taleplerimiz

- YÖK kaldırılmalı, üniversiteler demokratikleştirilmelidir.
- Üniversiteler özerk, katılımcı, laik, demokratik ve çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır
- Üniversiteler ve yükseköğretimin işleyişi siyasi iktidarların müdahalesine kapalı olmalıdır.
- Politik yatırımlar ve oy hesabı nedeniyle, neredeyse her kentte bir üniversite açılmış, doğal ki, üniversiteler arasında ortalama kalite yakalanamamıştır. Üniversitelerimiz arasında derin uçurumlar bulunmaktadır. Bu eşitsizlik hem alt yapıda hem eğitim ve öğretimde hem de kadrosal düzeyde görülmektedir. Bu yüzden yeni üniversite ve yüksek okul açılmamalı, mevcutlar arasındaki eşitsizlik giderilmeli ve yükseköğretimin niteliği yükseltilmelidir.

- Üniversitelerde karar alma yetkisi demokratik olarak oluşturulan kurullara, alınan kararları yürütme yetkisi ise seçilmiş görevlilere verilmelidir.
- Üniversiteleri paralı hale getirme girişimlerine son verilmeli, üniversite kapıları yoksul ve emekçi çocuklarının yüzüne kapatılmamalıdır.
- Öğretim üyelerinin, öğretim görevlileri ve araştırma görevlileri ile diğer üniversite çalışanlarının iş yükleri azaltılmalı, bunun için ihtiyaç oranında kadro ayrılarak, adil ve eşit şekilde dağılım yapılmalıdır. Üniversite öğretim elemanlarının daha sağlıklı ve verimli çalışabilecekleri, araştırma yapabilecekleri mekanlar sağlanmalıdır. Araştırma görevlilerine çalışacakları konularda dayatma yapılmamalı, çalışacakları konuları özgürce seçmeleri sağlanmalıdır.
- YÖK Kanunu'nun 33/a maddesinde atamaları yapılan Araştırma Görevlilerinin kadro durumları, aynı kanunun 50/d maddesine çevrilmek istenmektedir. Bu düzenlemeyle Araştırma Görevlileri iş güvencesinden yoksun bırakılmakta ve bilimsel üniversite işini kaybetme korkusu duyan genç bilim insanlarının gelecek kaygılarına feda edilmektedir. Yapılan işlem hukuksuzdur ve yasalara aykırıdır. Araştırma görevlileri iş güvencesine kavuşturulmalı, tüm sosyal haklardan eksiksiz yararlanmaları sağlanmalı, asistanlık kurumu yeniden inşa edilmelidir.
- Vakıf üniversitelerine yönlendirilen araştırma fonları yeniden kamu üniversitelerine yönlendirilmeli, bilimsel araştırmalar için ayrılan fonlar arttırılmalı, üniversitelerin her türlü teknik araç ve gereç ihtiyacı giderilmelidir.
- Tüm üniversite çalışanları, ayırım yapılmaksızın Üniversite Personel Yasası kapsamına alınmalıdır.
- Tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi, üniversitemizde de çalışan yardımcı hizmetliler için açık ve net bir iş tanımı yapılmalı, hakları konusunda bilgi verilmeli ve böylelikle hizmetlilerin keyfi görevlendirilmesi, kişisel işlerde kullanılması sona erdirilmelidir.
- Tüm birimlerde ve özellikle de Kredi ve Yurtlar Kurumu'nda vardiyalı olarak çalışan personele ücretsiz servis hizmeti verilmelidir.
- Bir başka adaletsizlik de, aynı işi yapan memur ve işçi statüsündeki personel arasında görülmektedir. Bu iki grup çalışan aynı işi yaptığı halde yasadaki tanım farklılığı nedeniyle sosyal haklardan ve fazla mesai ücretlerinden eşit bir şekilde yararlanamamaktadır. Bu farklılık bir an önce giderilmeli, hafta sonları ve tatiller için 15.5 saat fazla mesai verilmelidir.
- Hizmet içi eğitim ile ilgili sıkıntılar ortadadır. Personelin bilgi ve beceri düzeyini yukarı çekecek, verimliliği yükseltecek hizmet içi eğitim devreye sokulmalıdır.
- Üniversitelere bağlı yurtlarda nöbet tutan personele, Yurt-Kur'a bağlı yurtlarda nöbet tutan personelle eşit haklar tanınmalı, nöbet karşılığı olarak bir gün izin verilmelidir.
- Eğitim Sen'e üye personelin rahatça kullanacağı temsilcilik odası ihtiyaç olan her yerde açılmalıdır.
- Üniversite öğrencilerin hak arama eylemleri sırasında takınılan saldırgan tutumları sona erdirilmeli, öğrencilere uygulanan disiplin cezaları sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.

- Tüm üniversite hayatı öğretim üyesi, araştırma görevlileri, diğer üniversite çalışanları ve öğrencileri kapsayacak şekilde demokratikleştirilmelidir.

Memurlar ve Yardımcı Hizmetliler

Eğitim sisteminin önemli yapı taşlarından birisi de memur personeldir. Diğer çalışanlarla aynı ortamda bulunan ancak eşit haklara sahip olmayan memurlar, sanki, kendilerine yüklenen her türlü angaryayı, tartışmasız yerine getirmekle yükümlüdür.

Eğitim Sen çatısı altında bir araya gelen ve hak arama eylemini daha örgütlü bir biçimde gerçekleştirmeye çalışan memur personelin hem yasal düzenlemeye hem de zihinsel bir değişime ihtiyaçları bulunmaktadır. Bundan kasıt, eğitim bileşenlerinin memur personele bakış açısının değişmesidir. Yasa ve yönetmeliklerde yapılacak yeni düzenleme ancak zihinsel değişimle güçlü bir şekilde uygulanma şansı bulacaktır.

Memur personelin görev tanımı ya yoktur ya da mevzuatla belirlenmektedir. Bu durum karışıklığa ve keyfiliğe yol açmaktadır. Kimi mevzuatlarda görev tanımı yapılırken, 'müdür ve müdür yardımcılarının verdiği her türlü görevi yapar' denilmekte ve böylece keyfiliğe meydan verilmektedir. Memur personelin görevle ilgili sorunları yanında, ekonomik, demokratik ve sosyal açıdan da iyi bir durumda olduğu söylemek mümkün değildir. Görevleri çok ve tanımsızdır; okullarda çalışan ve öğrenci sayısının fazla olması büyük sıkıntılara yol açmakta, kurumlar arasındaki dengesiz dağılım, kütüphane, sağlık, ambar, ayniyat kadrolarının pek çok okulda boş olması ise memurları içinden çıkılmaz bir durumda bırakmaktadır.

Memur personelin yaşadığı sıkıntılar ortadadır. O halde yapılması gerekenler de öne çıkartılmalıdır. Yeterli kadro açılıp memur alınmalı ve kurumlar arasında adil dağılım yapılmalıdır. Yüksek öğrenimi bitirenlerin şeflik ve yöneticilik kadrolarına geçişleri kolaylaştırılmalıdır. Çalışma süreleri düzenlenmeli, sekiz saatin üzerine çıkılmamasına özen gösterilmelidir. Yüzdeler maaş artışlarıyla sefaletten kurtulmaları mümkün olmayan memur personelin ücreti önce insanca yaşayacağı bir düzeye çıkartılmalı, artış yapılırken ise "yoksulluk sınırı" dikkate alınmalıdır. Memurlara ödenen yemek, yol, giyecek ve benzeri ücretler günün ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir. Memurlar lojmandan yararlandırılmalı, sosyal tesislerden yararlanmaları sağlanmalıdır. Memurlar ya merdiven altlarında ya da borum katlarında iş görmeye çalışıyor. Çalışma mekanları yeniden düzenlenmeli, sağlıklı koşullarda çalışmaları sağlanmalıdır. Odaların en az 16 M2 olmalıdır. Teknik araç gereç eksikliği giderilmeli, işler sıkıntıya düşmeden ve hızlı yapılabilecek bir donanım kavuşturulmalıdır.

Hizmetliler

Hizmetliler, eğitim kurumlarının emektarlarıdır; sistemden kaynaklı bütün olumsuz sonuçları en çarpıcı bir biçimde hissedenlerin başında gelmektedir. Kurumların fiziksel yetersizliğini ve yönetim anlayışının yanlışlığını yoğun bir biçimde hizmetliler yaşamaktadırlar. Hizmetli arkadaşlarımız, normal görevlerinin dışında kalorifer

yakma, şoförlük, gece bekçiliği ve yöneticilerin özel işlerini yapmakla görevlendirilmektedir. Bunun karşılığında ücret, yevmiye, yolluk, yiyecek ve giyecek yardımı yapılmamakta ve fazla mesai ücreti ödenmemektedir.

Yöneticilerde ne yazık ki, 'yardımcı hizmetli personel her işi yapar' anlayışı hakimdir. Bir çok yönetici "ağa-hizmetkar- bakış açısıyla hizmetlilere yaklaşmaktadır. Hizmetli personel de haklarının ve görev tanımının farkında değildir. Yardımcı Hizmetler Sınıfına dahil edilerek daha baştan eğitim-öğretim sınıfından koparılan bu insanlar, böylelikle kolay yönetilebilir bir konuma getirilmişlerdir. Eğitim öğretim sistemi içinde yeri ve önemi tartışılmaz olan bu kesim, öğretmen ve idarecilerden ayrılarak alt bir tabaka haline getirildiği bilinmektedir.

Yardımcı Hizmetli Sınıfındaki eğitim emekçileri neredeyse her gün 10-12 saat civarında çalıştırılırken, fazla çalışma karşılığında ne fazla mesai almakta ne de izin kullanabilmektedir. Haftada 15 saatten fazla çalışan öğretmene ek ders ücreti ödenirken, günde 10 saat çalışan memur ve hizmetlilere ücret ödenmemesi açıkça adaletsiz ve haksız bir uygulamadır. Aynı işyerinde Şef konumundaki Memurlara ek ders ücreti ödenirken, diğer personele, üstelik daha fazla iş yapmasına karşın, hiçbir ücret ödenmemektedir. Yine her sene Eylül ayında öğretmenlere ödenen eğitim öğretim hazırlık ödeneğinin memur ve hizmetlilere ödenmemesi arada korkunç bir uçurum yaratmış ve öğretmeni bu sınıftaki insanlardan koparmıştır. Aynı işyerinde birlikte çalıştığımız insanlara karşı böylesine ayırıcı bir tutum takınılması kabul edilemez. Aslında bu ödeneği en fazla hak eden memur ve hizmetliler iken, bu kesimin her sene es geçilmesi hükümetlerin genel bir politikası olmuş ve bu dönemde de arkadaşlarımız, aynı uygulamaya maruz bırakılarak adeta sorunlarıyla baş başa bırakılmıştır.

Hizmetli arkadaşlarımızın sorunları, sınırlı çalışmalara sığmayacak kadar çoktur. Sendikamızın hizmetlilerin çalışma koşullarına yönelik önerileri ve talepleri şu şekildedir;

Yeterli kadro açılmalı, genç hizmetliler işe alınmalı, hizmetli açığı bırakılmamalı ve adil dağılım yapılmalıdır. Sobalı okullarda 3 birime 1, kaloriferli okullarda 4 birime 1 hizmetli verilmelidir. Hizmetlilerin gece bekçisi olarak görevlendirilmesine son verilmeli, bu iş için ayrı bir kadro istihdam edilmelidir.

Yüksek öğrenimi bitirenler memur kadrosuna geçirilmelidir. Çalışma süreleri düzenlenmeli, sekiz saatin üstüne çıkılmamasına dikkat edilmelidir. Zorunlu durumlarda saat ücretle değerlendirilmelidir. Hizmetlilerin temizliğinden sorumlu olduğu oda-derslik sayısına sınırlama getirilmelidir. Zorunlu durumlarda, standart üzerinden ücret tespiti yapılmalıdır. İlk adım itibariyle hizmetlilerin insanca yaşayacak bir ücret alması sağlanmalı, yemek, yol, giyecek ve diğer ücretler günün koşullarına uyarlanmalıdır. Hizmetlilerin lojman hakkı olmalı, sosyal tesislerden yararlanmaları sağlanmalıdır. Hizmetlilerin yemek yediği, dinlendiği, çay içtiği mekanlar insana yakışır bir hale getirilmeli, sağlık koşulları göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmelidir. Kalorifercilik yapan hizmetlilerin kadrosu, teknisyen yardımcılığı unvanıyla yeniden tanımlanmalı, başka işlerde

II. OLAĞAN GENEL KURULU

çalıştırılmasının önüne geçilmelidir. Zehirlenmelere ve vücutta oluşacak tahribata karşı her gün ücretsiz süt ve yoğurt takviyesi yapılmalıdır. Aynı şekilde, kurumlarda elektrik ve sıhhi tesisat işleriyle ilgili ya kadro açılmalı ya da bu işlerde görevlendirilen hizmetlilerin iş tanımı yeniden yapılmalıdır.

Eğitim sistemi, her kademedeki öğretmenlerimiz, yine farklı statülerdeki üniversite çalışanları, memurlar ve yardımcı hizmet personeli ile bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Çünkü tüm eğitim ve bilim emekçileri, aralarındaki statü farklılıklarına rağmen, benzer ekonomik ve sosyal sorunlar yaşamakta, bu sorunların içinde görevlerini yerine getirmeye çalışmaktadırlar.

Eğitim Sen, eğitim ve bilim emekçilerinin yaşadığı ekonomik ve sosyal sorunların ancak birlikte mücadele edildiğinde çözülebileceğine inanmaktadır. Öğretmeni, üniversite çalışanı, memuru, hizmetlisi, kısaca tüm eğitim ve bilim emekçilerinin Eğitim Sen çatısı altında yürüteceği ekonomik ve sosyal hak mücadelesi er geç amacına ulaşacaktır.

